

MEESTERWERKEN

WEEKBLAD VOOR JONG EN OUD

PRIJS PER NUMMER : 3,50 FRANK

Uitgave van

«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN

(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

In het licht van de lantaarn

Een en ander over het Spinnen.

Aan elk beroep zijn in mindere of meerdere mate zeden en gewoonten verbonden, die gekend zijn door hen, die het beroep uitoefenen, maar die over het algemeen dan eerst opvallen, wanneer die zeden en gewoonten door uiterlijke kentekens de aandacht trekken.

Een paar voorbeelden zullen volstaan om dit te bewijzen: de bloemtul, dien de metselaars in de nok van het dak van een nieuw gebouw steken, om te kennen te geven dat hun werk voltooid is, en een gebruik, dat heel dicht bij ons algemeen werd, tijdens de Duitse bezetting, de koperen mortieren, die de apothekers op de ereplaats in hun uitstalramen plaatsten, nadat koper, tin en nonferro-metalen opgeëist werden ten bate van de oorlogsindustrie, zowat als een uilenspiegelachtig antwoord op die opeising. Wanneer wij met beroepen te doen hebben, die tot de oudheid opklimmen of die in de Middeleeuwen tot een groten bloei gekomen waren, houden die zeden en gewoonten over het algemeen meer verband met volksgeloof en wangelooft, dan dit het geval is met beroepen, die van jongeren datum zijn. Die zeden en gewoonten betreffen meer de beroepen, die in de huiselijke omgeving of in een kleinen kring werden uitgeoefend dan zulke, die door een talrijk personeel in grote fabrieken gebeuren. Veel van die vaak heel naïeve volksuitingen gingen in den laatsten tijd verloren, in zoverre zelfs, dat zij geduldige en moeilijke opzoekingen vergen, wanneer men al die zeden en gebruiken, die aan een beroep verbonden waren, tot een geheel wil bundelen.

Ik zal ditmaal wat «zanten» in de folkloristische bijzonderheden, die in verband met het spinnen bestaan. Het handspinnen is een beroep met hogen adeldomstitel. De oude Egyptenaren voerden alreeds het spinnen en het weven tot een zekere hoogte op. In onze gewesten heeft dit ambacht een belangrijke ontwikkeling gekend.

Er bestaat een volksboek, dagtekenend van 1480, waarin zes bejaarde buurvrouwen gedurende zes avonden samenkomen om wat te spinnen en veel te kletsen over allerlei bijgeloof. Het werd door Co-

lard Mansion van Brugge gedrukt en is getiteld «Die Evangeliën van den Spinrocke», waaruit wij een paar paragrafen aanhalen:

De spinster, die den naam wil kennen van haar toekomstende, zal vóór haar deur den eersten draad van den dag spinnen en de toekomstende zal dienzelfden naam hebben als de eerste man, die voorbijkomt.

En nog: het is een slecht teken, als een man den weg oprijdt en de vrouw hem al spinnende tegemoet komt. Daarom zal hij terugkeren vanwaar hij gekomen is.

Het bijgeloof heeft aan het spinnen zekere werkregelingen opgelegd. De tijdstippen, waarop het al of niet raadzaam is te spinnen, worden met nauwgezetheid bepaald:

De draad, dien men 's Maandags spint van vlas, dat men des Zaterdag op de spinrokken heeft laten staan, zal nimmer goed zijn en slecht bleken. Op Zaterdagen zal men er zich wel voor wachten te spinnen, maar haspelen mag men.

Dr. Coremans, in zijn werk «Année de l'ancienne Belgique», waarin veel volksgebruiken zijn opgetekend, noteert voor den Dinsdag van de Goede Week: «Wil men vlas tijdens het jaar goed doen slagen, dan mag men op Vastenavond het spinnewiel niet voor den dag halen».

Baron Reinsberg-Düringsfeld haalt in zijn «Calendrier Belge» aan, dat men op den feestdag van den H. Saturninus, 20 November, niet spon uit vrees, dat dan de schapen, lammeren en andere wolbeesten zouden gewurgd worden.

Ook op Kerstnacht vermeed men te spinnen, omdat dit geen geluk bracht. Een hemd, gesponnen tijdens de twaalf nachten die er op volgden, zou een prachtstuk geweest zijn.

Een jong meisje, dat op den laatsten dag van het jaar haar spinrokken onafgewerkt liet staan, stelde zich bloot aan de vervolging van boze geesten en aan het gevaar, gedurende het daarop volgend jaar niet getrouwd te geraken.

Men spon gedurende de wintermaanden, als het werk op den akker stillag. Vaak werd daarom het winterseizoen door een spinster verzinnebeeld. In de grote schepenzaal van het stadhuis te Brugge stelt een kraagsteen, in 1385 met beeldhouwwerk versierd, het winterseizoen met een spinster voor, die, in de rechterhand een spil en een spinrokken vasthoudt, terwijl zij haar linkerhand aan het vuur warmt.

Naar Guido Gezelle in zijn Loquela aanhaalt, legde men in Vlaanderen het spinnen stil op den Woensdag van de Goede Week.

Deze dag heet schorseldag:

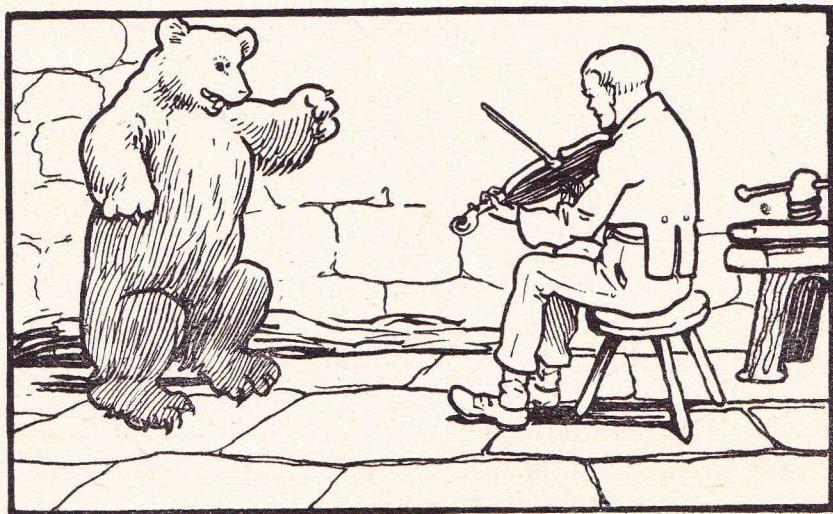
«Men schorst
de rokken
en de klokken.»

De rokken zijn de spinrokken, want men spint niet meer 's avonds op dien Woensdag tot het einde van den Zomer. De volksmond beweert nog, dat dien dag de klokken naar Rome vertrekken en deze dus insgelijks hun luiden schorsen.

In 't «Volkskundig Kalender» vindt men, dat «wie spint op Zaterdag, na den dood met een spinnewiel rond zal dwalen.»

Wij zouden nog vele andere volksgebruiken kunnen aanhalen, die met het spinnen verband houden. Maar de plaats laat het voor heden niet toe. Uitgesteld is echter niet verloren.

Sprookjes van de gebroeders Grimm

De wakkere kleermaker.

Een koningsdochter was onuitstaanbaar trots en bovendien wreed van aard. Als er iemand naar haar hand dong, gaf zij hem een raadsel op, en als hij dit niet kon oplossen, werd hij onder hoon en smaad weggejaagd. Hierdoor aangemoedigd liet zij afkondigen, dat, wie het raadsel oploste, haar tot vrouw zou krijgen, onverschillig tot welken stand de gelukkige mocht behoren.

Drie kleermakers hoorden hiervan. De twee oudsten verbeeldden zich, dat zij het raadsel wel zouden oplossen, en gaven aan den jongste den raad, dat hij liever, zijn onnozelheid in aanmerking genomen, thuis zou blijven. Maar daarvoor voelde deze geen lust en zei, dat hij evenveel recht bezat als de anderen.

Op zekeren dag liet het drietal zich bij de prinses aanmelden om het raadsel op te lossen.

— Ons verstand is zo fijn, zeiden de twee oudsten, dat men het wel door het oog van een naald kon halen.

— Goed dan, antwoordde de prinses. Ik heb twee soorten haar op het hoofd. Zegt mij de kleuren van dit haar.

— Peper- en zoutkleur ! sprak de eerste.

— Mis ! Gij nu, zeide zij tot den tweede.

— Bruin en rood, zoals de jas van mijn vader.

— Mis, herhaalde de koningsdochter. Nu is het de beurt aan den derde.

— Zilver en goud ! verklaarde deze.

De prinses verbleekte. De eenvoudige man had juist geraden. Toen zij wat kalmer werd, hernam zij :

— Ge moet nu nog één proef doorstaan. Ge zult dezen nacht met

een beer in den stal slapen ; als gij er ongeschonden van afkomt, trouw ik met u.

Ze dacht hierbij, dat zij aldus van den sukkelaar zou afgeraken, want de beer was een woest dier en nog niemand had zich, ongestraft, in zijn nabijheid gewaagd. Maar ons snijdertje was niet bang en liet zich 's avonds naar den stal brengen. Toen de beer hem zag, begon hij vervaarlijk te brommen, maar de jongeling sprak hem toe :

— Zachtjes wat, kameraad, we zullen het samen best vinden.

Rustig nam hij enige noten uit zijn zak en begon deze te kraken en op te eten. De beer, die ook trek in noten kreeg, verzocht er om enkele. De kleermaker haalde enige keitjes uit zijn zak en wierp die den beer toe. Bruintje begon er op te knauwen, maar kon er geen enkel kraken.

— 't Is zonderling, zei hij, anders gaat het zo gemakkelijk. 't Is juist alsof mijn tanden versleten zijn. Kom, vriend, kraak gij die noten eens voor mij.

— Kom hier, sukkelaar, zei de snijder. Gij hebt zo 'n groten muil en kunt niet eens een noot kraken.

— Ik ga het nog eens beproeven, hernam de beer. Ik heb toch steeds de noten met alle gemak kunnen kraken; het moet thans ook gaan.

Maar wat hij ook aanwendde, de stenen kon hij niet malen, tot grote vreugde van zijn makker.

Tot afwisseling haalde deze een viool van onder zijn jas, begon een lustig deuntje te spelen, en Bruintje ging aan het dansen. Hij vond er zoveel vermaak in, dat hij vroeg :

— Is vioolspelen moeilijk ?

— Het gaat van zelf, antwoordde de jongeling, maar uw nagels zijn te lang. Ik zal ze wat inkorten, anders trekt ge al de snaren kapot.

Hij draaide de poten van den beer in een schroef en, hoe het dier ook bromde, hij gaf er niet om, legde zich gerust te slapen en merkte zich den gansen nacht niet meer.

Toen de prinses den beer hoorde brommen, dacht zij niet anders of hij deed zich te goed aan haar verloofde. Maar hoe schrok zij 's anderendaags, toen zij den kleermaker vrolijk en gezond zag te voorschijn treden. Zij moest van alle verdere uitvluchten afzien en haar gegeven woord nakomen.

De koning liet zijn schoonste rijtuig inspannen en bruid en bruidegom reden naar de kerk. De twee afgunstige kleermakers begaven zich naar den stal en verlost den beer uit de schroef. Vol woede liep Bruintje het rijtuig achterna om den bruidegom te verscheuren. Deze stak echter zijn twee benen door het raam en riep :

— Ziet ge de schroef ? Zo ge niet dadelijk maakt dat ge wegkomt, sluit ik er u weerom in !

De beer zette het op een lopen en ons slim kleermakerke trouwde de prinses en leefde gelukkig.

IN HET LICHT

JAN DE SCHUUTER

VAN DE
LANTAARN

IN DE
KROON

UITGEVER

L. OPDEBEEK

ANTWERPEN

SWA.

JAN DE SCHUYTER

In het
Licht van de Lantaarn

Folkloristische wetenswaardigheden

Gevolgd door een keuze

SPROOKJES
van de GEBROEDERS GRIMM

Pentekeningen van Edmond VAN OFFEL

Kleuromslag van Jan WATERSCHOOT

L. OP DE BEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1949